

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 33/09-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. februára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. Č., D., toho času vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. J. V., V., vo veci namietaného porušenia základných práv a slobôd podľa čl. 5 a čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Okresného súdu Zvolen sp. zn. 2 T 196/07 z 24. septembra 2008 a Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 To 301/08 z 21. októbra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Č. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. decembra 2008 doručená sťažnosť J. Č. (ďalej aj „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd podľa čl. 5 a čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uzneseniami Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 196/07

z 24. septembra 2008 a Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 To 301/08 z 21. októbra 2008.

1. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že „dňa 23. 8. 2006 som bol uznesením Okresného súdu Banská Bystrica 0 Tp 133/08 zo dňa 23. 8. 2006 vzatý do väzby z dôvodu § 71 ods. 1 písm. a), c) Tr. por., pričom väzba v mojom prípade začala plynúť dňa 21. 8. 2006.

Tak isto som bol obvinený Krajským riaditeľstvom PZ, odbor justičnej a kriminálnej polície Banská Bystrica ČVS: KRP-60/OVK-BB-2006 zo spolupáchateľstva zo zvlášť závažného zločinu sprenevery k § 20 k § 213 ods. 4 Trestného zákona..

Do dnešného dňa som vo výkone väzby, pričom ja považujem väzbu v mojom prípade za nezákonnú a preto sa obraciam na ústavný súd s touto sťažnosťou ohľadne dĺžky a dôvodov v mojom prípade...

Tvrdím, že väzba v mojom prípade je nezákonná, pretože je umelo predlžovaná orgánmi činnými v trestnom konaní, kde dôvody väzby nemajú oporu v skutkových zisteniach ani posudzovaní môjho prípadu, kde ja sa cítim byť nevinným a tvrdím, že skutky, kladené mi za vinu takým spôsobom ako sú uvedené v obvinení a obžalobe som rozhodne nespáchal.

Doteraz som nikdy nebol súdne trestaný a preto si myslím, že dĺžka trvania väzby v súčasnej dobe 27 mesiacov je neprimeraná, kde dĺžka trvania väzby je odvodzovaná od údajnej výšky škody skutkov ktoré som mal spáchať, hoci je zrejmé, že táto škoda nebola vyčíslená objektívne a teda pokiaľ škoda, ktorá je podstatnou náležitosťou kvalifikácie obzvlášť závažného zločinu sprenevery nebola riadne vyčíslená, nemožno ju považovať za objektívnu, avšak orgány činné v trestnom konaní na túto skutočnosť neprihliadajú...“.

2. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Okresný súd vo Zvolene uznesením 2 T 196/2007 zo dňa 24. 9. 2008 v spojitosti s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici uznesením 5 To 301/08 zo dňa 21. 10. 2008, ktorým boli zamietnuté žiadosti a sťažnosť obžalovaného J. Č. porušili jeho práva podľa čl. 5 Ústavy SR a podľa Čl. 17 ods. 5 Ústavy SR.

Obvinený J. Č. sa prepúšťa ihneď z väzby na slobodu.

Súd priznáva obvinenému J. Č. sumu 200.000,- Sk ako ujmu spôsobenú mu označenými nezákonnými rozhodnutiami, ktoré je povinné zaplatiť spoločne a nerozdielne

Okresný súd vo Zvolene ako aj Krajský súd v Banskej Bystrici v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd vo Zvolene a Krajský súd v Banskej Bystrici sú povinní zaplatiť navrhovateľovi všetky trovy konania tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení rozhodnutia.“

3. Sťažovateľ k sťažnosti pripojil aj uznesenie označeného súdu sp. zn. 2 T 196/07 z 24. septembra 2008, ktorým okresný súd ponechal obžalovaných v predmetnej trestnej veci (J. B., I. Š. a J. Č.) vo väzbe, konkrétne sťažovateľa „z dôvodov § 71 písm. a, c Tr. poriadku“.

4. O sťažnostiach obžalovaných I. Š., J. B. a sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 24. septembra 2008 rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 To 301/08 z 21. októbra 2008 tak, že

„I. Podľa § 23 ods. 1 Tr. por. sa trestná vec obžalovaného I. Š. a spol. vedená na Okresnom súde vo Zvolene pod sp. zn. 2 T 196/07 tomuto súdu neodníma.

II. Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. sa sťažnosti obžalovaných I. Š., J. B. a J. Č. zamietajú.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanovených zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa čl. 5 ods. 1 ústavy nadobúdanie a stratu štátneho občianstva Slovenskej republiky ustanoví zákon.

Podľa čl. 5 ods. 2 ústavy nikomu nemožno odňať štátne občianstvo Slovenskej republiky proti jeho vôli.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

V sťažnosti je oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáhal. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy).

Ústavný súd konštatuje, že predmetom sťažnosti je namietané porušenie v petite sťažnosti označených základných práv postupom a rozhodnutiami (uznesením sp. zn. 2 T 196/07 z 24. septembra 2008 v spojitosti s uznesením sp. zn. 5 To 301/08 z 21. októbra 2008) menovaných všeobecných súdov.

1. Sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namieta porušenie základného práva podľa čl. 5 ústavy (nadobudnutie a strata štátneho občianstva Slovenskej republiky), ústavný súd odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť aj vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v danom prípade okresného súdu a krajského súdu) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, II. ÚS 243/06).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom odmietnutia sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť okrem iného aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 122/02, IV. ÚS 66/02), a tiež absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej (mutatis mutandis III. ÚS 138/02).

Sťažovateľ (kvalifikovane právne zastúpený advokátom) nielenže nekonkretizoval čím, akým postupom, resp. konaním porušili v sťažnosti menované všeobecné súdy základné právo zaručené čl. 5 ústavy, ale z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností nevyplýva žiadny záver o možnom porušení tohto základného práva (sťažovateľ okrem prvého odseku petitu sťažnosti porušenie označeného základného práva nikde v sťažnosti neuviedol). Vychádzajúc z ustanovenia § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde (viazanosť návrhom) ústavný súd o tejto časti sťažovateľovej sťažnosti rozhodol tak, že ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 citovaného zákona).

2. Sťažovateľovu sťažnosť v časti, ktorou namieta porušenie základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 5 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T 196/07

z 24. septembra 2008 (pozri aj bod 3 I. časti odôvodnenia), ústavný súd odmietol z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ proti (v sťažnosti) namietanému uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 T 196/07 z 24. septembra 2008 podal riadny opravný prostriedok - sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd. Ústavný súd preto nemá právomoc na konanie o tej

časti sťažnosti, v ktorej sa namieta porušenie sťažovateľových práv týmto uznesením okresného súdu.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, že na rozhodovanie o tejto časti sťažnosti (proti namietanému uzneseniu okresného súdu) nie je daná jeho právomoc. Sťažnosť v uvedenej časti preto odmietol z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy uznesením krajského súdu sp. zn. 5 To 301/08 z 21. októbra 2008.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ namieta porušenie ním označeného základného práva rozhodnutím krajského súdu z dôvodov už uvedených v 3. až 5. odseku bodu 1 I. časti odôvodnenia (údajná nezákonnosť väzby, ktorá je „*umelo predlžovaná orgánmi činnými v trestnom konaní, kde dôvody väzby nemajú oporu v skutkových zisteniach...*“), čo sťažovateľ, ako to vyplýva z obsahu sťažnosti, považuje za svojvôľu a za taký postup, v ktorom absentuje zákonné a ústavne konformné odôvodnenie väzby, a dĺžka trvania jeho väzby je neprimeraná.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje. Následne z čl. 17 ods. 2 ústavy možno vyvodiť základné právo na osobnú slobodu, ako aj zásadu, že pozbaviť niekoho osobnej slobody možno iba z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (Trestný poriadok a Trestný zákon). Ďalšie odseky čl. 17 ústavy uvádzajú konkrétne spôsoby pozbavenia, resp. obmedzenia osobnej slobody, ktoré za splnenia zákonom ustanovených podmienok sú prípustné. Jedným z týchto spôsobov je aj vzatie do väzby, resp. držanie vo väzbe v zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy.

Článok 17 ods. 5 ústavy obsahuje pri väzbe také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia súdu, právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu

nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (I. ÚS 100/04).

Keďže rozhodovanie vo väzobných veciach predstavuje kontinuálny v zásade dvojstupňový rozhodovací proces, ústavný súd pri rozhodovaní ústavnosti sťažnosťou napadnutého rozhodnutia krajského súdu prihliadol, aj napriek svojmu právnomu názoru (a z neho vyplývajúcich záverov) uvedenému v bode 2 tejto časti odôvodnenia, na skutkové zistenia, právne názory a rozhodnutie v tejto veci konajúceho prvostupňového súdu, z ktorých krajský súd vychádzal a na ne nadväzoval pri svojom posudzovaní (právnych úvahách) zisteného skutkového stavu a aj samotnom rozhodovaní (a aplikácii relevantnej právnej normy).

a) Okresný súd svojím rozhodnutím sp. zn. 2 T 196/07 z 24. septembra 2008 ponechal obžalovaného J. Č. (sťažovateľa) vo väzbe z dôvodov § 71 písm. a) a c) Trestného poriadku, a to na tomto skutkovom základe:

„Súd z obsahu spisu zistil, že obžalovaný J. Č. nemá stály preukázateľný zdroj príjmov. Dom, ktorý vlastnil, predal. Podľa správy zo dňa 10. 07. 2005 sa po smrti otca a starej matky dostal na hranicu chudoby. Obec má informácie, že si založil živnosť s veľkým počtom rozmanitých predmetov podnikania.

Podľa správy z O. vo V. bol v r. 2004 - 2006 prejednaný za priestupok proti majetku a proti občianskemu spolunažívaniu. Z odpisu RT zistené, že nemá záznam v odpise RT.

Vzhľadom na charakter trestnej činnosti, ktorej sa obžalovaný... dopustil skutočnosť, že nemá zabezpečený stály príjem, je daná dôvodná hrozba, že bude pokračovať v trestnej činnosti, ktorá je podľa názoru súdu jediným zdrojom jeho príjmov. Takisto súd musel konštatovať, že u obžalovaného je daná aj hrozba vysokého trestu. Súd mal teda za preukázané, že je daná dôvodná obava podľa § 71 ods. 1 písm. a/ Tr. poriadku teda, že obžalovaný ujde a bude sa skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu, pretože mu hrozí vysoký trest a zároveň je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c Tr. poriadku, teda že bude pokračovať v trestnej činnosti.

Preto súd ponechal obžalovaných vo väzbe z vyššie uvedených dôvodov.“

b) Krajský súd uznesením sp. zn. 5 To 301/08 z 21. októbra 2008 „o návrhu obžalovaného J. B. na odňatie veci Okresnému súdu vo Zvolene a jej prikázanie inému okresnému súdu a o sťažnostiach obžalovaných I. Š., J. B. a J. Č. proti uzneseniu Okresného súdu vo Zvolene sp. zn. 2 T 196/07 z 24. 9. 2008“ rozhodol v II. bode uvedeného výroku tak, že „Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. sa sťažnosti obžalovaných I. Š., J. B. a J. Č. zamietajú“.

Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu považuje ústavný súd vo vzťahu k predmetu sťažnosti citovať tieto jeho relevantné časti:

„Vo vyššie označenej trestnej veci bola podaná dňa 5. 12. 2007 na Okresný súd vo Zvolene obžaloba na obžalovaných... pre trestný čin úverového podvodu podľa § 250a ods. 1, 3 Tr. zák. a iné trestné činy.

Naposledy dňa 24. 9. 2008 okresný súd opätovne predbežne prejednával podanú obžalobu, pričom určil termín hlavného pojednávania vo veci a rozhodoval napadnutým uznesením aj otázku väzby obžalovaných...

Po vyhlásení napadnutého uznesenia o väzbe obžalovaní I. Š., J. B. a J. Č. podali proti nemu sťažnosť, ktorú osobitne zdôvodnili, najmä obžalovaný I. Š. a J. B...

Pokiaľ ide o podané sťažnosti obžalovaných I. Š., J. B. a J. Č. proti napadnutému uzneseniu okresného súdu o väzbe z 24. 9. 2008, tieto musel krajský súd opätovne zamietnuť ako nedôvodné podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Otázka väzby menovaných obžalovaných bola viackrát riešená okresným súdom a krajským súdom nielen v prípravnom konaní, ale aj po podaní obžaloby dňa 5. 12. 2007. Ako okresný súd, tak aj krajský súd opakovane konštatovali, že ako trestné stíhanie menovaných obžalovaných, tak aj ich dôvody väzby (konštatované naposledy v napadnutom uznesení okresného súdu z 24. 9. 2008) sú dané a týchto treba ponechať vo väzbe aj naďalej. Keďže od podania obžaloby doposiaľ sa situácia v trestnej veci obžalovaných podstatnejšie nezmenila, krajský súd nemá dôvod odchyľovať sa od svojich predošlých právnych názorov o dôvodnosti trestného stíhania obžalovaných a opodstatnenosti ich väzby.

Z vyššie uvedených dôvodov preto krajský súd rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto uznesenia“.

Ústavný súd z už citovaných odôvodnení predložených mu v uznesení vo veci konajúcich a rozhodujúcich väzobných súdov okrem iného zistil, že sťažovateľ bol pozbavený osobnej slobody na základe dodržania dvoch nevyhnutných zákonných podmienok v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy, a to že je vo väzbe zo zákonného dôvodu (začaté trestné stíhanie pre skutok kvalifikovaný ako trestný čin) a spôsobom zodpovedajúcim zákonu (dodržaný postup podľa § 72 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov), t. j. na základe rozhodnutia súdu.

Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 5 To 301/08 z 21. októbra 2008 obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov na jeho výrok (o dôvodoch ponechania sťažovateľa vo väzbe) a nebolo zistené ani to, že záver krajského súdu bol svojvoľný alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobený v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Ústavný súd v takom prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie jeho záverov.

Ústavný súd teda medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré sťažovateľ uvádzal v konaní pred ústavným súdom, nezistil žiadny taký dôvod alebo skutočnosť, ktoré by mohli spochybníť právne závery krajského (tiež okresného) súdu o existencii a relevantnosti uvedených zákonných dôvodov väzby alebo by sa inak javili ako zjavne neodôvodnené či svojvoľné.

Vychádzajúc z uvedeného niet teda príčinnej súvislosti medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 5 To 301/08 z 21. októbra 2008 a namietaným porušením základných práv a slobôd sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2009